

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 5CoP/8/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4319202430
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Pribula
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4319202430.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Pribulu a sudcov JUDr. Borisa Minksa a JUDr. Olivera Kolenčíka v právnej veci navrhovateľky: S. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom Q., C. 3, zastúpená splnomocnenou zástupkyňou J. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom Q., C. 3, proti povinnému z vyživovacej povinnosti: S. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom A. XXX, zastúpený JUDr. Ladislavom Jonášom, advokátom, so sídlom Bratislava, Bajzova 1, o zvýšenie výživného, o odvolaní povinného z vyživovacej povinnosti proti rozsudku Okresného súdu Levice č. k. 10Pc/19/2019-176 z 26. novembra 2019, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch I., II., IV. a V. **p o t v r d z u j e.**

Žalobkyni nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Levice (súd prvej inštancie podľa § 12 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“ v spojení s § 3 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, ďalej len „CMP“) rozsudkom č. k. 10Pc/19/2019-176 z 26. novembra 2019 uložil otcovi povinnosť prispievať na výživu navrhovateľky zvýšeným výživným zo sumy 330 eur na sumu 380 eur mesačne, ktoré je povinný platiť vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k jej rukám počnúc dňom 24. 06. 2019 (I. výrok). Zaostalé výživné za obdobie od 24. 06. 2019 do 26. 11. 2019 vo výške 260,02 eura je otec povinný zaplatiť do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku (II. výrok). Vo zvyšnej časti súd návrh zamietol (III. výrok). Týmto rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Levice zo dňa 14. 10. 2014, č. k. 10P/69/2014-187 (IV. výrok). O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (V. výrok).

2. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil s poukazom na § 62 ods. 1, 2, 3, 5, § 75 ods. 1, 2, § 77 ods. 1, § 78 ods. 1 a 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len Zákon o rodine alebo ZoR).

3. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že navrhovateľka sa návrhom, doručeným súdu prvej inštancie súdu dňa 24. 06. 2019, domáhala zvýšenia výživného zo strany výživou povinnej osoby (otca) zo sumy 330 eur na sumu 500 eur mesačne od podania návrhu. Poukázala na to, že od posledného rozhodnutia v roku 2014 sa na jej strane zmenili pomery, bola prijatá na Vysokú školu výtvarných umení a v súvislosti so štúdiom sú zvýšené náklady, pretože si musela zabezpečiť fototechniku. Stravu si zabezpečuje sama, býva v garsónke, ktorej vlastníčkou je jej matka. Otec síce bežné výživné uhradza, navyše jej však nič nedáva, nestretávajú sa. Matke sa zhoršil zdravotný stav, preto ukončila zamestnanie a poberá invalidný dôchodok. Potvrdila, že od podania návrhu otec prejavuje aktivitu sa s ňou stretnúť. Stále udáva, že nemá financie, avšak na výživu svojich štyroch ďalších detí peniaze má.

4. Otec nesúhlasil so zvýšením výživného. Uviedol, že pokiaľ by mal financie, prispel by navrhovateľke aj mimo výživného. Poukázal na to, že od posledného rozhodnutia mu pribudla vyživovacia povinnosť. Má záujem dcéru v štúdiu podporovať. Myslí si, že pokiaľ by sa stretávali, vedeli by sa dohodnúť aj na iných veciach. Dcéru videl naposledy počas rozvodového konania. Sice s ňou mal upravený styk, ale stále boli výhovorky, prečo mu matka dcéru nedá a on na to nechcel „tlačiť“. Pokúšal sa s dcérou komunikovať cez Facebook, ale bezúspešne. Poukázal na výšku svojich mesačných nákladov v súvislosti s bývaním aj starostlivosťou o ďalšie deti, s ktorými žije v domácnosti. So svojou rodinou nechodia pravidelne na dovolenky, pretože na to nie sú financie. Prípadné „voľné“ peniaze investujú do domu.

5. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že vyživovacia povinnosť otca k navrhovateľke bola naposledy upravená rozsudkom Okresného súdu Levice zo dňa 14. 10. 2014, č. k. 10P/69/2014-187, ktorým bolo výživné zvýšené na sumu 330 eur mesačne. V tom čase navrhovateľka navštevovala 9. ročník základnej školy. Školskú jedáleň nenavštevovala. Absolvovala doučovanie matematiky a slovenského jazyka, za ktoré týždenný poplatok bol 20 eur. Poplatok za jazykovú školu predstavoval 40 eur a ZUŠ (výuka hry na gitare) 12 eur mesačne. Venovala sa fotografovaniu, bola zdravá. Matka dosahovala priemerný čistý mesačný príjem 1 119,92 eura a poberala rodinné prídavky 23,52 eura mesačne. Inú vyživovaciu povinnosť nemala. Bola vlastníčkou dvoch nehnuteľností. Mesačné náklady na bývanie v Q. predstavovali 90 eur preddavky spojené s užívaním bytu, elektrina 30 eur. Byt v D. prenajímala za 470 eur mesačne (preddavky spojené s užívaním bytu 164,28 a elektrinu 20 eur hradila ona). Uhradza mesačné splátky úveru 280,63 eura a stavebné sporenie 25 eur. Otec dosahoval priemerný čistý mesačný príjem 613,40 eura. Bol riaditeľom a konateľom spoločnosti SLOVPROT s.r.o., ktorá za rok 2013 dosiahla výnosy 300 088,87 eura; náklady 297 833,40 eura; zisk 2 255,44 eura. Predmetnú spoločnosť pred začatím konania o rozvod manželstva previedol (ako jediný spoločník) na svoju sestru za 0,03 eura. O svojom príjme rozhodoval sám a mal taký príjem, aký potreboval. Býval v spoločnej domácnosti s manželkou, ktorá bola zárobkovo činná. Obývali prenajatý rodinný dom, za ktorý spolu s energiami uhradza mesačne 280 eur. Mal vyživovaciu povinnosť k mal. O., nar. XX. XX. XXXX, U., nar. XX. XX. XXXX a S., nar. XX. XX. XXXX. Pri rozhodovaní súd prihladol aj na to, že bezodplatne previedol podiel na nehnuteľnosť svojej sestry.

6. Navrhovateľka dňa 29. 05. 2019 ukončila SOŠ L. D. v Q. maturitnou skúškou (čl. 9). Od 02. 09. 2019 je študentkou Vysokiej školy výtvarných umení v Bratislave, študijný odbor Výtvarné umenie, študijný program Fotografia a nové médiá. Býva v garsónke, ktorá je vo vlastníctve jej matky, preddavky spojené s užívaním bytu predstavujú 164,28 eura, elektrina 15 eur. Stravu si zabezpečuje sama. Ročný poplatok za električku predstavuje 132,10 eura. Poplatok za mobil a internet je mesačne 40 eur. Predložila doklady o zakúpení digitálneho fotoaparátu v hodnote 2 450 eur, statívu 149 eur, analógového fotoaparátu 40 eur, výmena clony stála 130,40 eur. Podľa jej vyčíslenia mesačne vynaloží za jedlo a nápoje 350 eur, drogériu 50 eur, oblečenie a obuv 50 eur, voľný čas 100 eur, zdravotnú starostlivosť 20 eur.

7. Otec je od 19. 07. 2017 (čl. 29) jediným spoločníkom spoločnosti SLOVPROT, spol. s.r.o., ktorá za posledné zdaňovacie obdobie dosiahla výnosy 285 965,65 eura; náklady 291 802,10 eura a stratu - 5 836,45 eura. Ako riaditeľ spoločnosti dosiahol priemerný čistý mesačný príjem 622,83 eura. Naďalej žije v spoločnej domácnosti s manželkou, ktorá je zamestnaná v jeho spoločnosti a dosahuje priemerný čistý mesačný príjem 537,76 eura. Od septembra 2019 nastúpila na čiastočný úväzok do ZŠ s príjmom okolo 400 eur, ktorý otec nezdokladoval. Bývajú v rodinnom dome, ktorého vlastníčkou je manželka. Mesačne uhradza vodu 20 eur, internet 16,50 eura, RTVS 4,64 eura. Štvrťročne preddavky za elektrinu 155 eur. Ročne daň z nehnuteľnosti 27,47 eura a poplatok za vývoz smetí 114 eur. Pribudla mu vyživovacia povinnosť k mal. T., nar. XX. XX. XXXX. Tri staršie deti navštevujú základnú školu, kde mesačné stravné na jedného je 23,20 eura, cestovné pre O. a U. 0,54 eura denne (pred jedno dieťa). Ročné poplatky pre dcéry za krúžky 396 eur. Mal. T. navštevuje materskú školu, poplatok za stravu 20 eur, školné 13 eur mesačne.

8. Matka navrhovateľky je od 01. 04. 2019 nezamestnaná. Pracovný pomer ukončila dohodou zo zdravotných dôvodov. Poberá invalidný dôchodok vo výške 316,60 eura mesačne. Od 08. 01.2019 je práceneschopná, sú jej vyplácané nemocenské dávky 34,50084000 eura na deň. V súvislosti so skončením pracovného pomeru jej bola vyplatená suma 25 340,98 eura. Je naďalej vlastníčkou dvoch bytov, za byt v D., v ktorom býva navrhovateľka, uhradza preddavky vo výške 164,28 eura a elektrinu 15 eur. Preddavky spojené s užívaním bytu v Q. predstavujú mesačne 109,80 eura, elektrina 25 eur. Poplatok za mobil, internet a pevnú linku je 62 eur mesačne, životné poistenie 35 eur. Dcére poskytuje

400 eur vreckové mesačne. Ročne uhrádza poistenia bytov 113,60 eura a PZP motorového vozidla 86 eur. Počet jej vyživovacích povinností sa nezmenil. Mesačne sú jej vyplácané rodinné prídavky 24,34 eura.

9. Dokazovaním v prejednávanej veci súd prvej inštancie zistil, že od ostatnej úpravy výživného došlo ku kvalifikovanej zmene pomerov na strane účastníkov konania. Navrhovateľka v čase posledného rozhodnutia o výživnom navštevovala posledný ročník základnej školy, pričom v súčasnosti je študentkou denného štúdia na vysokej škole. Za päť rokov došlo k zvýšeniu nákladov na jej ošatenie, stravovanie, hygienu, športové a kultúrne vyžitie. Pribudli náklady so zabezpečením fotografického vybavenia za účelom štúdia. Taktiež pribudli náklady s cestovným. U výživou povinnej osoby (otca) v porovnaní s predchádzajúcim obdobím v oblasti príjmov (mzdy) a vlastníctva nehnuteľného majetku nebola zistená závažná zmena. V súčasnosti je otec jediným spoločníkom spoločnosti, v ktorej so svojou manželkou aj pracujú. Táto spoločnosť napriek vykazovanej strate za posledné zdaňovacie obdobie dosahuje vysoké výnosy, pričom otec ako spoločník je povinný si náklady regulovať tak, aby si mohol plniť zákonnú vyživovaciu povinnosť. Pri zvýšení výživného prihladol aj na výšku doteraz určeného výživného ako aj skutočnosť, že otcovi pribudla vyživovacia povinnosť k najmladšiemu dieťaťu. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania dospel prvoinštančný súd k záveru, že výživné vo výške 380 eur mesačne môže otec navrhovateľke uhrádzať bez možnosti ohrozenia zabezpečovať si svoje nevyhnutné osobné potreby (plnenie si ďalších štyroch vyživovacích povinností). Prihladol aj na znížený príjem matky navrhovateľky, ktorá z objektívnych dôvodov (nepriaznivý zdravotný stav) ukončila pracovný pomer, pričom v súčasnosti jej príjem tvorí invalidný dôchodok a nemocenské dávky, avšak zároveň jej boli vyplatené finančné prostriedky v súvislosti s ukončením pracovného pomeru. Zvýšené výživné zo strany otca spolu s rodinnými prídavkami a výživným, ktoré je matka navrhovateľke povinná poskytnúť, je spôsobilé pokryť súčasne, odôvodnené potreby navrhovateľky a rešpektuje zásadu zakotvenú v Zákone o rodine, v zmysle ktorej má dieťa právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov.

10. Výživné súd v súlade s § 77 Zákona o rodine zvýšil odo dňa začatia konania, t. j. 24. 06. 2019, čím otcovi na výživnom vznikla zaostalosť vo výške 260,02 eura (mal zaplatiť alikvotnú časť za jún 2019: 380 eur: 30 dní = 12,67 eura x 6 dní + 5 mesiacov x 380 eur; zaplatil jún: 350 eur: 30 dní = 11 eur x 6 dní + 5 mesiacov x 330 eur), ktorú je povinný zaplatiť do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

11. Vo zvyšnej časti presahujúcej sumu 380 eur návrh ako nedôvodný zamietol.

12. O náhrade trov konania rozhodol súd v súlade s § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

13. Proti tomuto rozsudku v časti výrokov I., II., IV. a V., podal v zákonnej lehote odvolanie otec navrhovateľky, žiadajúc odvolací súd, aby rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietal, že súd prvej inštancie nedostatočne skúmal majetkové pomery na strane navrhovateľky ako aj na strane otca povinného z vyživovacej povinnosti. Navrhovateľka uviedla, že býva v garsónke, ktorá je vo vlastníctve matky. Malo by ísť o byt v N., ktorý matka nadobudla pri vyporiadaní BSM. Súd prvej inštancie konštatoval, že otec býva v rodinnom dome, ktorý je vo vlastníctve jeho manželky. Ide o dom, ktorý bol postavený z prostriedkov, ktoré manželka nadobudla pred uzavretím manželstva. Po rozvode nemal dostatok finančných prostriedkov na kúpu nehnuteľnosti. Tento dom bol postavený svojpomocne a býva v ňom aj s manželkou a ich štyrmi deťmi. Nesprávne si súd vyhodnotil výrok otca ohľadom toho, že má taký príjem aký si určí a aký potrebuje. Zdôraznil, že má vyživovaciu povinnosť k ďalším štyrom mal. deťom, ktorým nedokáže zabezpečiť výživu v rovnakej miere, ako to od neho vyžaduje súd voči navrhovateľke. Výživné vo výške 330 eur bolo určené v čase, kedy mal ďalšie tri vyživovacie povinnosti, v súčasnosti mu pribudla ďalšia. Prvoinštančný súd nedostatočne skúmal morálnu stránku návrhu na zvýšenie, aj keď konštatoval otcovu snahu kontaktovať sa s navrhovateľkou. Problém v styku s dcérou začal rozvodom, kedy sa snažil zachovať väzby so svojou dcérou. Poukázal na silný vplyv matky, v dôsledku čoho ho dcéra odmietala. Poukázal na znalecký posudok. Podľa neho dcéra trpí syndrómom zavrhnutého rodiča. Postupne mu bol zamedzený prístup k informáciám o dcére aj na sociálnych sieťach. Bola rozhodnutá návrh na zvýšenie výživného vziať späť, len aby sa s otcom na súde nemusela stretnúť. Dala sa však zastúpiť matkou a k stretnutiu neprišlo. Zdôraznil, že je v rozpore s dobrými mravmi vyžadovať od jednej strany plnenie - poskytovanie výživného a nerešpektovať pritom jeho potrebu a snahu o osobný kontakt. Rešpektoval odlúčenie, ale v čase

keď navrhovateľka je plnoletá, nevidí dôvod na sústavné odmietanie a stretnutia a očakáva štandardné kontakty.

14. K odvolaniu otca sa písomne vyjadrila navrhovateľka, ktorá uviedla, že rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne. Opätovne poukázala na dôvody, ktoré ju viedli k podaniu návrhu na zvýšenie vyživovacej povinnosti, a to zhoršenie zdravotného stavu matky, strata zamestnania matky, štúdiom navrhovateľky na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave, odbor Fotografia a nové médiá. Ďalej poznamenala, že priateľka otca, ktorú mal v čase po rozvoде sa zaoberala šamanizmom, v dôsledku čoho bolo pre matku navrhovateľky neprijateľné, aby sa jej dcéra zdržiavala v spoločnosti takejto osoby. Poukázala na incident s vypojením UPC TV na K. námestí v D., čoho bola svedkom. Matku navrhovateľky, ktorá pracovala vo firme Slovprot, ktorej bol otec konateľom, donútil podať výpoveď, preto jej musel vyplatiť odstúpené. Matka tak zostala dlhodobo nezamestnaná ako osamelý rodič. Zdôraznila, že trápenie sa matky vnímala veľmi citlivo. Poukázala aj na prevod uvedenej spoločnosti pred rozvodom na sestru otca za symbolickú 1 Sk, a to s úmyslom, aby po rozvoде nemusel manželku vyplácať. Stal sa rádovým zamestnancom s minimálnym príjmom. Už v čase rozvođu odmietal plnenie vyživovacej povinnosti, navodzujúc svoju ťažkú finančnú situáciu, pričom jeho spoločnosť aj naďalej prosperovala. Taktiež dodala, že podmienkou odstúpenia spoluvlastníckeho podielu v byte na K. v prospech matky navrhovateľky bolo pre S. I. odstúpenie vlastníckeho podielu vtedajšej manželky na rodičovskom dome v D.. Byt č. XX na K. R. X v D. je 2-garžónka, nie 2 izbový byt, čoho je si povinný vedomý. Z jeho príjmu ako uvádza, nerozumie ako zvláda užiť 5 detí. Záverom poznamenala, že otec si plní vyživovaciu povinnosť pravidelne v určenej výške.

15. K vyjadreniu navrhovateľky sa písomne vyjadril otec, ktorý uviedol, že z vyjadrenia je zrejmé, že ho písala matka navrhovateľky, ktorá rieši staré krivdy, ktoré doposiaľ nespracovala. Svoje vyjadrenia prezentuje ako dcérine. Jeho úsilie o kontakt s dcérou stroskotalo na neústupnosti matky a presvedčení, že otec musí byť stále trestaný, čím pripravila dcéru o otca. Vyjadrenie svojim obsahom nereaguje na obsah odvolania, navrhol vypočuť v ďalšom konaní navrhovateľku. Pokiaľ ide o konštatáciu, že ako môže užiť 5 detí z tvrdeného príjmu, zdôraznil, že skromne. Navrhovateľka nemorálne požaduje zvýšenie výživného bez znalosti pomerov na strane otca.

16. K vyjadreniu otca sa písomne vyjadrila navrhovateľka, ktorá opätovne požiadala odvolací súd, aby napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Podaný návrh považuje za opodstatnený, čo vyplýva aj z vykonaného dokazovania.

17. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“), po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou stranou v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359 CSP § 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti a konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 65 - § 67 zák. č. 161/2015 Z. z. CMP), prejednal odvolanie otca povinného z vyživovacej povinnosti bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario CSP, keď v zmysle § 219 ods. 3 za použitia § 378 ods. 1 CSP oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke krajského súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, a preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti I., II., IV. a V. podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

18.1. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

18.2. Konanie vo veciach výživného plnoletých osôb je upravené v ôsmom diele Civilného mimosporového poriadku v ustanoveniach § 154 až § 157.

18.3. Podľa § 156 CMP, účastníkmi konania vo veciach výživného plnoletých osôb sú navrhovateľ a osoba, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné.

18.4. Podľa § 157 CMP, rozsudok vo veciach výživného možno na návrh zmeniť alebo zrušiť, ak sa zmenia pomery.

18.5. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

19. Podľa § 62 ods. 1 - 5 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

20. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

21. Podľa § 77 ods. 1 Zákona o rodine, právo na výživné sa nepremičuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania.

22. Podľa § 78 ods. 1 Zákona o rodine, dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa menia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

23. Podľa § 78 ods. 3 Zákona o rodine, pri zmene pomerov sa vždy prihliadne na vývoj životných nákladov.

24. Pojem výživné znamená zabezpečovanie a úhradu osobných potrieb medzi osobami, ktoré majú k sebe príbuzenský alebo iný rodinný vzťah. Pojmovými znakmi výživného je majetková hodnota, ktorá má vyhranený účel (úhrada osobných potrieb) a že jej základom a vlastným dôvodom existencie je určitý osobný, rodinný vzťah medzi oprávneným a povinným. Vyživovaciu povinnosť má osoba, ktorá má hradiť úhradu osobných potrieb. Korešponduje jej nárok na výživné, ktorý má osoba oprávnená. Výživné je právny inštitút, ktorý je vnútorne diferencovaný a to podľa povahy osobného pomeru medzi oprávneným a povinným. Spoločenské funkcie vykazujú rozdiely, pokiaľ ide o jednotlivé druhy výživného. Z toho hľadiska je spoločensky najvýznamnejšia vyživovacia povinnosť rodičov k deťom. Funkcia výživného je podmienená i mravnými názormi spoločnosti. Právna úprava inštitútu výživného sa snaží zaistiť, aby tam, kde dôjde k poruchám v rodinnoprávnych vzťahoch, bola riešená tak, aby ich pôsobenie bolo čo najmenej obmedzené. Pre úpravu výživného to konkrétne znamená, že zákon usiluje zaistiť i pre poruchové prípady plnenie výživného pravidelne, riadne a v rozsahu, ktorý zodpovedá jeho funkcii v rodine. Nárok na výživné a vyživovacia povinnosť sú založené priamo v zákone. To znamená, že k vzniku vyživovacej povinnosti postačí, aby tu existovali podmienky, ktoré zákon stanoví, bez toho, aby k tomu museli pristúpiť akékoľvek ďalšie právne skutočnosti. Výživné, i keď je samostatným nárokom, má úzky vzťah k iným inštitútom rodinného práva. Platí to najmä o ustanoveniach o výchove maloletých detí, lebo povinnosť rodičov zaistiť ich riadnu výchovu i výživu je potrebné chápať komplexne. Právne predpisy, ktoré upravujú výživné, majú kogentnú povahu, teda nemôžu byť menené dohodou medzi oprávneným a povinným. Z povahy výživného ako zákonného nároku vyplýva i to, že zákon záväzne upravuje i jeho rozsah. Vzhľadom k mnohotvárnosti konkrétnych prípadov sa pri jeho určovaní kladie dôraz na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti a možnosti povinného. Pri rozhodovaní o výživnom musí súd vychádzať zo zistení, ktoré určujú rozhodujúce podmienky pre stanovenie a výšku výživného v dobe rozhodovania. Pre rozsudok je rozhodný stav, ktorý tu je v dobe jeho vyhlásenia.

25. Plnenie vyživovacej povinnosti je spravidla dobrovoľné, jej úprava súdnym rozhodnutím býva následkom nezhôd v osobnej sfére účastníkov príslušných rodinnoprávnych vzťahov. Riešenie na to nadväzujúcich majetkových otázok dotknuté subjekty vnímajú veľmi citlivo. Zákon preto pojmovo vymedzuje kritériá ako určitý návod pre súd, kombináciou ktorých sa má určiť konkrétna výška výživného. Na strane oprávneného sú relevantné odôvodnené potreby. Na strane povinného sa preskúmvajú jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery. V súlade s princípom potenciality príjmov na uvedené hľadiská súd u povinného prihliada aj v prípade, ak sa bez dôležitého dôvodu

vzdal výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, rovnako v prípade neprimeraných majetkových rizík, ktoré na seba povinný berie.

26. Z obsahu spisu vyplýva, že predmetom tohto konania je návrh navrhovateľky na zvýšenie vyživovacej povinnosti otca k nej, s ohľadom na jej zvýšené výdavky súvisiace so štúdiom na vysokej škole a prípravou na budúce povolanie. Súd prvej inštancie čiastočne návrhu navrhovateľky vyhovel, keď po zisťovaní pomerov na strane matky, na strane otca a na strane navrhovateľky došiel k záveru, že zmena pomerov na strane účastníkov konania, teda na strane rodičov a na strane navrhovateľky oprávnenej z vyživovacej povinnosti odôvodňuje zmenu posledného súdneho rozhodnutia, ktorým bola vyživovacia povinnosť otca k navrhovateľke, vtedy ešte ako maloletej, upravená. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie zmenil rozsudok Okresného súdu Levice z 14. októbra 2014, č. k. 10Pc/69/2014-187 a zvýšil vyživovaciu povinnosť otca na navrhovateľku zo sumy 330 eur mesačne na sumu 380 eur mesačne, ktorú je otec povinný platiť navrhovateľke počnúc dňom 24. 06. 2019, teda od podania návrhu na okresný súd. Keďže navrhovateľka sa podaným návrhom domáhala zvýšenia vyživovacej povinnosti zo sumy 330 eur na sumu 500 eur mesačne, súd prvej inštancie vo zvyšku návrhu navrhovateľky zamietol.

27. Odvolací súd preskúmajúc dôvodnosť podaného odvolania došiel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie vo veci samej, dostatočne zistil skutkový stav, v dôsledku čoho došiel aj k správne právnemu záveru ohľadom výšky výživného, ktoré by si mal plniť vo vzťahu k navrhovateľke.

28. Zákon o rodine explicitne nevyžaduje podstatnú zmenu okolností na zmenu rozhodnutia o určení vyživovacej povinnosti. Napriek tomu, vzhľadom na konštrukciu tejto okolnosti ako výnimky zo zásady nezmeniteľnosti súdnych rozhodnutí, ktorá smeruje k právnej istote, sa vyžaduje, aby k vydaniu nového rozhodnutia došlo len vtedy, ak ide o zmenu závažnejšieho charakteru. Nie je žiaduce a prípustné reparať právoplatné súdne rozhodnutie pre nepodstatnú zmenu v pomeroch. V zmysle záverov aplikačnej praxe preto treba prihliadať na všetky okolnosti, ktoré by mohli byť podkladom pre zmenu výživného. Dôvodom na zmenu rozhodnutia však budú len v prípade, ak sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov. Relevantnosť zmeny sa zisťuje porovnaním tvrdených a preukázaných nových pomerov s pôvodnými pomermi (významnými z hľadiska určovania vyživovacej povinnosti) tak, ako boli zistené v príslušnom spisovom materiáli vzťahujúcom sa k predchádzajúcemu rozhodnutiu. Tým je odôvodnená požiadavka na dôkladné zistenia a opisy skutkovej situácie v rámci konaní o výžive. Zmenu pomerov možno vymedziť ako zmenu rozhodujúcich kritérií v porovnaní so skutkovým stavom existujúcim v čase predchádzajúcim rozhodnutiu súdu.

29. Zákon umožňuje zmenu tak vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam (musí ísť o rozhodnutie, ktorým bola vyživovacia povinnosť priznaná, prípadne zmenená), ako aj dohodám, vzhľadom na to, že vyživovaciu povinnosť možno určiť aj dohodou príslušných subjektov, nielen rozhodnutím súdu. Aj v prípade úpravy vyživovacej povinnosti rozhodnutím súdu je možné, aby povinný plnil na základe dohody viac, ako mu ukladá súdne rozhodnutie. K zmene pomerov môže dôjsť na strane oprávneného, povinného alebo na oboch stranách. Podľa okolností konkrétneho prípadu môže ísť o subjektívne, ako aj objektívne skutočnosti, o zmenu v oblasti príjmových pomerov, výdavkov, celkových majetkových pomerov. Nie je vylúčené, aby sa ako zmena pomerov posúdila aj vzniknutý rozpor s dobrými mravmi. V praxi môže byť dôvodom na zmenu vyživovacej povinnosti zmena potrieb dieťaťa z dôvodu začiatku plnenia školskej dochádzky, prechod medzi jednotlivými stupňami školského systému, ďalej zmena zdravotných pomerov, strata zamestnania, dlhodobá práceneschopnosť, vznik novej vyživovacej povinnosti, odpadnutie zákonnej podmienky pre vyživovaciu povinnosť - nadobudnutie spôsobilosti samostatne sa živiť, uzavretie manželstva (oprávneným pri príspevku na výživu rozvedeného manžela), strata schopností, možností poskytovať výživné (tak ako vyživovacia povinnosť vzniká zo zákona, môže zo zákona aj zaniknúť; v prípade súdnej úpravy vyživovacej povinnosti sa však spravidla účastníci z dôvodu právnej istoty dožadujú vyslovenia zrušenia vyživovacej povinnosti).

30. Zo znenia ustanovenia § 78 vyplýva, že prichádza do úvahy jednak zrušenie a jednak zmena, ktorou možno rozumieť zníženie alebo zvýšenie výživného. Ustanovenie rešpektuje dispozičný princíp a princíp oficiality. Pre zmenu alebo zrušenie rozhodnutia o vyživovacej povinnosti voči plnoletému sa vyžaduje aktivita (ide výlučne o návrhové konanie) zo strany dotknutých osôb. Pri maloletom dieťati je možná zmena aj v konaní začatom bez návrhu, a to nielen zvýšenie, ale aj zníženie, resp. zrušenie

výživného. V prípade podania návrhu súd ním nie je pri maloletých viazaný, môže rozhodnúť aj o inej forme zmeny, než sa požaduje.

31. Pri plnoletých osobách sa tvrdená zmena pomerov v minulosti posudzuje ku dňu začatia súdneho konania. Najneskôr musí byť zmena pomerov daná v čase rozhodovania súdu. Nemožno rozhodnúť o zmene pomerov, ktorá má nastať v budúcnosti. Náležitou návrhu na zmenu alebo zrušenie vyživovacej povinnosti v takomto prípade je uvedenie údajov o tom, odkedy má byť zmena vykonaná. Podanie návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti, napriek deklaratórnym účinkom rozsudku, neoprávňuje povinného prestať s plnením výživného. Riadnym plnením až do právoplatnosti rozsudku sa vyhne prípadným trestnoprávnym alebo exekučným následkom v prípade, ak súd návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti nevyhoví.

32. V predmetnej veci súd prvej inštancie zisťoval zmenu pomerov na strane všetkých účastníkov konania, ku ktorej došlo od posledného rozhodovania o výživnom. V tomto smere dostatočne zistil skutkový stav veci, ktorý odôvodňuje záver, že zmena pomerov na strane navrhovateľky, ako aj na strane otca i matky odôvodňuje, aby súd vyhovel návrhu navrhovateľky na zvýšenie výživného v rozsahu, ako uviedol súd prvej inštancie.

33. Vyživovacia povinnosť otca voči navrhovateľke bola naposledy upravená rozsudkom Okresného súdu Levice č. k. 10Pc/69/2014-187 z 14. októbra 2014, ktorým bola otcovi zvýšená vyživovacia povinnosť na navrhovateľku na sumu 330 eur mesačne. V čase uvedenej úpravy bola navrhovateľka ešte maloletá, bola žiačkou 9. ročníka základnej školy. Matka navrhovateľky bola v tom čase zamestnaná a poberala mesačný príjem 1 119,92 eura netto, jej ďalší príjem pozostával z prenájmu bytu v D. za 470 eur mesačne. Otec bol v tom čase zamestnaný v spoločnosti SLOVPROT s.r.o., s čistým mesačným príjmom 613,40 eura, v ktorej pracoval ako riaditeľ a konateľ. Uvedená spoločnosť dosiahla za rok 2013 zisk 2 255,44 eura (výnosy 300 088,87 eura, náklady 297 833,40 eura). Otec spoločnosť ako jediný spoločník previedol za 0,03 eura (1 Sk) svojej sestre. V danom čase mal vyživovaciu povinnosť k mal. O., nar. XX. XX. M., U., nar. XX. XX. XXXX a S.

34. Pokiaľ ide o súčasnú situáciu navrhovateľky, došlo na jej strane k (podstatnej) zmene pomerov od poslednej úpravy výživného, t. č. je už plnoletá, je študentkou 1. ročníka Vysokej školy Výtvarných umení v Bratislave - študijný odbor Fotografia a nové médiá, v dennej forme a zvýšili sa jej výdavky na pokrytie nákladov štúdia, objektívne má preukázané výdavky na bývanie, stravné, cestovné, drogerie, zakúpenie fotoaparátu s príslušenstvom, učebníc, a pod. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam niet sporu o tom, že uplynutie 5-ročného obdobia od posledného rozhodovania o výživnom spôsobilo u navrhovateľky prirodzený nárast jej potrieb a nákladov v súvislosti s jej fyzickým vyspíevaním a zvýraznený je aj jej nástup na vysokú školu a príprava na budúce povolanie. Na strane navrhovateľky tak nepochybne došlo k výraznej zmene pomerov od doby posledného rozhodovania o výživnom.

35. V čase rozhodnom pre terajšie rozhodovanie o výživnom okruh vyživovacích povinností matky navrhovateľky zostal zachovaný, na strane otca pribudla ďalšia vyživovacia povinnosť k mal. T., nar. XX. XX. XXXX. Na strane matky nastala zmena, keďže je v súčasnosti nezamestnaná (pobereá dôchodok). Pracovný pomer bola nútená ukončiť výpoveďou z dôvodu svojho nepriaznivého zdravotného stavu. Odpadol jej aj príjem z prenájmu bytu v D., ktorý v súčasnosti užíva navrhovateľka, ktorá v danom meste študuje. Jej príjem pozostáva výlučne z invalidného dôchodku, ktorý pobereá vo výške 316,60 eura mesačne a rodinné prídavky vo výške 24,34 eura. Od 08. 01. 2019 je navyše práceneschopná a sú jej vyplácané nemocenské dávky približne 34,50 eura za deň. Matka navrhovateľky si podľa vyjadrenia navrhovateľky plní vyživovaciu povinnosť voči nej dobrovoľne, a to vo výške 400 eur mesačne formou vreckového. Výdavky matky súvisia s bývaním navrhovateľky v byte v D., kde uhrádza poplatky vo výške 179,28 eura. Preddavky spojené s užívaním bytu v Q. sú celkovo 134,80 eura. Ďalej platí poisťky oboch bytov 113,60 eura, internet - mobil a pevnú linku 62 eur mesačne, životné poistenie 35 eur a PZP vozidla 86 eur ročne.

36. Na strane otca bolo preukázané, že od 19. 07. 2017 je opäť jediným spoločníkom spoločnosti SLOVPROT, spol. s r.o., ktorá za zdaňovacie obdobie za rok 2018 dosiahla stratu 5 836,45 eura (výnosy 285 965,65 eura, náklady 291 802,10 eura). Ako riaditeľ spoločnosti dosahuje mesačný príjem 622,83 eura. Žije v spoločnej domácnosti s manželkou, ktorá pracuje v tej istej spoločnosti s mesačným príjmom 537,76 eura. Mesačne uhrádzajú vodu 20 eur, internet 16,50 eura, RTVS 4,64 eura. Štvrťročne

preddavky za elektrinu 155 eur. Ročne daň z nehnuteľnosti 27,47 eura a poplatok za vývoz smetí 114 eur. Pribudla mu vyživovacia povinnosť k mal. T. I., nar. XX. XX. XXXX. Tri staršie deti navštevujú základnú školu, kde sa stravujú - mesačné stravné na jedného je 23,20 eura, cestovné pre O. a U. 0,54 eura denne (pre jedno dieťa). Ročné poplatky pre dcéry za krúžky 396 eur. Maloletý T. navštevuje materskú školu, poplatok za stravu 20 eur, školné 13 eur mesačne.

37. U matky tak možno nepochybne konštatovať, že jej majetkové pomery sa zhoršili, keď v dôsledku svojho nepriaznivého zdravotného stavu bola nútená ukončiť pracovný pomer a následne bola dlhodobo práceneschopná. Odpadol jej aj príjem z prenájmu bytu, ktorý v súčasnosti užíva navrhovateľka študujúca v D..

38. Na strane otca možno konštatovať rovnako tak zmenu pomerov vo vzťahu k jeho príjmovým pomerom. Hoci mal otec v čase poslednej úpravy výživného porovnateľný príjem zo zamestnania približne 600 eur mesačne, je v súčasnosti navyše aj jediným spoločníkom spoločnosti, ktorá dosahuje vysoké ročné obraty. Skutočnosť, že v roku 2018 dosiahla spoločnosť stratu správne súd prvej inštancie vyhodnotil ako ukazovateľ, ktorý nie je úplne smerodajným vo vzťahu k posúdeniu majetkových pomerov otca, pretože doposiaľ spoločnosť vykazovala zisk a vysoké ročné obraty má aj naďalej. Práve naopak, nadobudnutím prosperujúcej spoločnosti teda možno konštatovať podstatné zlepšenie majetkových pomerov otca. Pokiaľ ide o tvrdenie otca ohľadom nesprávneho výkladu tvrdenia o určení si vlastného príjmu, odvolací súd túto argumentáciu otca považuje za účelovú, pričom je všeobecne známe, že na funkcii riaditeľa, resp. konateľa spoločnosti nie je príjem vo výške 600 eur mesačne celkom bežný, a teda aj odvolací súd sa prikláňa k tomu záveru, že príjem otca môže byť vyšší a toto závisí výlučne od jeho rozhodnutia. Rozhodnutia v zmysle, že čím viac vykonáva činnosť, v ktorej podniká, tým vyšší príjem si vie zadovážiť. Navyše mu pribudla jedna vyživovacia povinnosť k mal. synovi. Rozhodnutia týkajúce sa výdavkov v podnikaní a v živote je treba optimalizovať tak, aby bola zabezpečená dôstojná životná úroveň osôb oprávnených z výživného prihládajúc na existujúcu životnú úroveň osôb povinných, pričom aj v tomto prípade je treba konštatovať, že životné náklady a zmena pomerov na strane navrhovateľky zmenu výšky výživného plne opodstatňuje.

39. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie, že zmeny pomerov na strane všetkých účastníkov konania nesporne preukazujú odôvodnenosť návrhu na zvýšenie vyživovacej povinnosti otca k navrhovateľke o sumu 50 eur mesačne. Takéto zvýšenie je v súlade so zákonnou úpravou a reflektuje pritom na jednej strane na odôvodnené potreby navrhovateľky a na strane druhej je v možnostiach a schopnostiach otca platiť zvýšené výživné vo výške 380 eur mesačne. Odvolací súd má nad mieru všetkých pochybností za preukázané, že s ohľadom na zmenu pomerov na strane navrhovateľky, jej štúdia na vysokej škole a príprave na budúce povolanie, s ktorým sú spojené zvýšené výdavky na obstaranie študijných pomôcok (fotografická technika, fotoaparát s príslušenstvom), ktoré musia zodpovedať určitým štandardom vyžadovaným vzdelávacou inštitúciou, čo sa následne odzrkadľuje aj vo zvýšenej cene týchto pomôcok, zodpovedá zvýšeniu výživného uvedeným zisteniam. Keďže navrhovateľka sa zamerala na štúdium v špecifickom odbore, na ktoré nie je postačujúce obstaranie len študijnej literatúry, musí výška výživného povinného otca zohľadňovať aj zvýšené výdavky na obstaranie študijných pomôcok, ktoré bude potrebovať sústavne počas celého nasledujúceho štúdia. S poukazom na uvedené skutočnosti dospel odvolací súd k jednoznačnému záveru o vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie a v celom rozsahu sa stotožňuje so zvýšením vyživovacej povinnosti otca zo sumy 330 eur na 380 eur mesačne. Majetkové pomery otca mu umožňujú mesačne prispievať na výživu navrhovateľky uvedenou sumou, keďže jej výživa je čiastočne krytá aj rodinnými prídavkami vo výške 24,34 eura. Na výžive navrhovateľky sa navyše podieľa aj matka, a to sumou vo výške 400 eur mesačne.

40. Pokiaľ ide o tvrdenia otca ohľadom narušeného vzťahu s dcérou, v dôsledku čoho považuje plnenie si vyživovacej povinnosti za v rozpore s dobrými mravmi, odvolací súd poznamenáva, že z obsahu súdneho spisu je zrejme, že kontakt medzi otcom a dcérou neprebíha. Problematický začal byť po rozvoze rodičov a ani neskôr, v dospelosti neprišlo k zlepšeniu napätých vzťahov. Skutočnosť, že dcéra s otcom odmieta akýkoľvek kontakt, poukazujúc pritom na jeho správanie sa k jej matke a vyčítajúc mu zrejme rozpad rodiny, nemožno považovať za správanie, ktoré by však dosahovalo takú intenzitu, že by odôvodňovalo rozhodnutie súdu zrušiť vyživovaciu povinnosť otca a bolo možné konštatovať, že je v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd môže apelovať na oboch, navrhovateľku a rovnako tak aj na otca, aby sa pokúsili o obnovenie vzájomných vzťahov, majú pritom na zreteli, že v živote každého

dieťaťa, a to tak maloletého ako aj plnoletého, zohrávajú obaja rodičia významnú rolu, preto je vždy vhodné pokúsiť sa o nápravu často aj vážne a dlhodobu rozvrátených vzťahov. Ako vhodný spôsob sa javí v danej veci mediácia, ktorú týmto dáva odvolací súd do pozornosti, ako jednu z možností. Záverom vyjadruje presvedčenie, že možno malými krokmi, pomaly a postupne príde k náprave a obnove aj týchto narušených vzťahov.

41. Odvolací súd na základe uvedených skutočností rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil tak, ako uviedol v enunciiate tohto rozsudku.

42. V časti zročného výživného odvolací súd s poukazom na vyššie uvedený záver o správnosti rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku zvýšenie výživného dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne ustálil okamih, od kedy vzniklo zameškané výživné a rovnako tak správne určil aj sumu zameškaného výživného (výživného vzniknutého v súvislosti so zvýšením výživného ku dňu rozhodovania), zohľadniac pritom rozdiel medzi pôvodnou úpravou vyživovacej povinnosti a novo určenej výšky, preto rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil aj v uvedenej časti.

43. Ako závislé výroky odvolací súd preskúmal výrok týkajúci sa zmeny rozsudku, ktorým bola vyživovacia povinnosť upravená naposledy ako aj výrok o nároku na náhradu trov konania, ktoré tiež ako vecne správne potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

44.1. Podľa § 396 ods. 1 CSP, ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

44.2. Podľa § 52 CMP, žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

44.3. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP tak, že žalobkyni nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania, pretože hoci ide o konanie, ktoré začína na návrh, aj v tomto prípade sa použijú ustanovenia CMP o náhrade trov konania.

45. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta Civilného sporového poriadku v spojení s § 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).